

POSLOVNI NAČRT

za dejavnost:

***IZGRADNJA
SLOVENSKE ČEBELARSKE SOLE
KHAMRON- CAMBODIA***

Svetovanje pri pripravi poslovnega načrta:

MATEJ JENKO
Rotary klub Velenje

Avtor:

TOMAŽ OŠTIR

Pursat / Velenje, avgust 2008

© Brez pisnega dovoljenja avtorjev je prepovedano publiciranje
in razmnoževanje poslovnega načrta po delih ali v celoti.

VSEBINA	Stran
1 POVZETEK.....	4
1.1 Kratka predstavitev avtorja in panoge.....	4
1.2 Kratek pregled minulega dela na projektu	4
1.3 Priložnosti in strategija.....	5
1.4 Ciljni trgi in projekcije	6
1.5 Konkurenčne prednosti	6
1.6 Ekonomika, dobičkonosnost in možnost preživetja projekta.....	6
1.7 Management team.....	7
1.8 Pridobivanje finančnih sredstev	7
1.9 Vrednost projekta.....	7
2 ČEBELARSKA ŠOLA, MODEL ČEBELARSKO USMERJENE KMETIJE, PROIZVODI/STORITVE	8
2.1 Pravno organizacijska oblika	8
2.2 Ustanovitelji organizacije	8
2.3 Datum registracije.....	8
2.4 Sedež Organizacije	8
2.5 Izobraževalni program šole	9
2.5.1 Poslanstvo	9
2.6 MODEL ČEBELARSKO USMERJENE KMETIJE.....	10
2.6.1 Raznolikost zasajenih kultur.....	11
2.6.2 Načrtovane setvene kulture	11
2.6.3 Proizvodi čebelarstvo usmerjene kmetije.....	12
2.4 Pomen kmetije in dejavnosti za okoliške vasi	12
3 TRŽNE RAZISKAVE IN ANALIZA	13
3.1 Analiza ciljnih skupin.....	13
3.2 Opis ciljnega trga	13
3.3 Analiza konkurence.....	14
3.4 Napoved prodaje.....	14
4 NAČRT TRŽENJA ZNANJA IN PRODUKTOV (MARKETINŠKI NAČRT)	15
4.1 Celotna marketinška strategija.....	15
4.2 Določanje cen izobraževanja.....	15

4.3	Prodajna politika.....	16
4.4	Politika poprodajnih storitev.....	16
4.5	Oglaševanje in promocija.....	16
4.6	Selitve čebel in distribucija izdelkov.....	16
5	NAČRT, DIZAJN IN RAZVOJ.....	17
5.1	Status razvoja in raziskav	17
5.2	Težave in tveganja	17
5.3	Izboljšave	17
5.4	Stroški (predračun za izpopolnjevanje in izobraževanje)	18
6	CIKLUS IZVEDBE POSLOVNEGA NAČRTA	18
6.1	Izvedbeni cikel šole in čebelarstvo usmerjene kmetije:	18
6.2	Geografska lokacija	19
6.3	Zgradbe in oprema	19
6.4	Strategija in plan.....	20
6.5	Načrt kadrovanja.....	20
6.6	Načrt nabave.....	20
6.7	Načrt logistike	20
6.8	Pravne zahteve, dovoljenja in vprašanja okolja.....	20
7	MANAGEMENT, ORGANIZACIJA POSLOVANJA IN LASTNIŠTVO	21
7.1	Organizacija in ključno vodilno osebje	21
7.2	Profesionalni svetovalci in storitve	21
7.3	Drugi investitorji	22
8	EKONOMIKA POSLOVANJA IN FINANČNI NAČRT.....	22
8.1	Vrednost investicije v osnovna sredstva	22
8.2	Fiksni, variabilni in polvariabilni stroški.....	23
8.4	Načrtovani prihodki 2008 – 2009	25
8.5	Prag ekonomičnosti projekta	26
8.6	Število let za doseganje pozitivnega denarnega toka	26
8.7	Drugi kazalniki uspešnosti poslovanja.....	26
9	KRITIČNA TVEGANJA IN PROBLEMI	26
10	TERMINSKI PLAN.....	27
11	PREDVIDENA ZAGOTOVITEV SREDSTEV ZA IZVEDBO PROJEKTA	28
11.1	Potrebne investicije za zagon projekta	28

11.2 Viri finančnih sredstev.....	28
12 DODATEK.....	29
ZAKAJ SLOVENSKA ŠOLA ČEBELARJENJA V KAMBODŽI	29

1 POVZETEK

1.1 Kratka predstavitev avtorja in panoge

V dosedanjem poslovnem delovanju sem se ukvarjal z dvema projektoma. Pridobil sem teoretična in praktična znanja, ki jih želim izkoristiti pri drugih projektih. Po izobrazbi sem univerzitetni diplomiran organizator, moje dosedanje izkušnje so vezane na projekt izgradnje in vodenja mreže poslovalnic ter projekt odprtja poslovalnice – dislocirane enote proizvajalca pvc in alu oken, vodenje poslovne enote in vodenje realizacije pridobljenih naročil.

Poleg tega se tri leta profesionalno ukvarjam s čebelami, ljubiteljsko pa me spremljajo od otroštva naprej. Svoje čebelarске izkušnje sem izpopolnjeval na Novi Zelandiji, pri izumitelju in čebelarju Tonyju Freser-Jonsu tri mesece. Med delovanjem v Kambodži sem obiskal čebelarско farmo na Tajskeu.

Na pobudo prijatelja g. Alojza Rogliča sem leta 2005 prvič obiskal Kambodžo in od takrat naprej intenzivno delam pod okriljem nevladne organizacije Sustainable Cambodia na projektu čebelarstvo.

V preteklih dveh letih sem opravil 8 mesecev prostovoljnega dela na projektu. Septembra 2005 mesec dni, februarja 2006 mesec dni, od septembra 2006 do marca 2007 pa 6 mesecev, Decembra 2006 se mi je za dva meseca pridružil čebelar g. Janez Pungartnik Oktobra 2007 sem se vrnil v Kambodžo in delal na projektu 6 mesecev, g. Janez Pungartnik pa 4 mesece.

1.2 Kratek pregled minulega dela na projektu

Dejavnosti minulih dveh let so bile usmerjene na :

- Pregled različnih delov države z namenom ugotoviti naravne možnosti za čebelarjenje

- Povezava z nevladno organizacijo Sustainable Cambodia in pod okriljem slednje uvodna predavanja o osnovah sožitja človeka in čebele, pomembnosti čebele za naravo in človeka
- Izbor in naselitev treh lokacij z čebelami (*apis mellifera*)
- Prilagoditev tehnologije (predvsem panjev) in naselitev *apis cerana*, ene od avtohtonih vrst čebele Kambodže
- Naučil sem jih izdelovati panje
- Skozi teorijo in prakso smo vzredili samostojno prve matice
- Osvojili osnove nege čebelje družine
- Spremljali kaj, kje in kdaj medi
- Predavanja o osnovah biologije čebele
- Projekt je bil decembra 2006 predstavljen Kamboškemu ministrstvu za kmetijstvo
- Januarja 2007 v Kamronu (Kardamom mountains) na samem obrobju pragozda postavljeno začasno stojišče za čebele. Na površini 1 ha poskusno zasajene sončnice
- Februarja 2007 nam ministrstvo za kmetijstvo pošlje prve štiri predstavnike iz različnih pokrajin na izobraževanje
- Marca 2007 je bil projekt čebele predstavljen na lokalnem nivoju v Pursatu
- V obdobju od marca do avgusta 2007 je bilo skupaj 19 učencev prisotnih po deset dni na naših stojiščih (predvsem kmetje in študenti iz različnih provinc)
- V istem obdobju je stojišča obiskalo cca. 70 ljudi, ki jih je prav tako napotilo ministrstvo za kmetijstvo (enodnevni obisk, študenti in profesorji s treh različnih univerz, predstavniki poslani s strani ostalih nevladnih organizacij delujočih v Kambodži). Ostalih obiskovalcev, šolskih otrok, domačih turistov za uro ali dve ne štejemo več, je pa številka že blizu 1000
- Projekt je bil predstavljen na treh nacionalnih televizijskih postajah, v dveh nacionalnih časopisih in eni reviji.

Lahko rečemo, da je dosedanje delo na projektu v javnosti vzbudilo vsesplošno zanimanje in za nadaljnji interes ni bojazni.

1.3 Priložnosti in strategija

V Kambodži ni institucije, ki bi nudila tovrstno izobraževanje. Projekt čebelarstva v Pursatu, katerega pobudnik in idejni vodja sem od samega začetka, je edini te vrste v državi. V dveh

letih delovanja smo si s svojim delom pridobili določeno prednost in izkušnje. Kamboško ministrstvo za kmetijstvo in ribištvo se zaveda pomena čebel za kmetijstvo in kaže viden interes, saj nam že leto in pol pošilja svoje predstavnike na izobraževanje, ki pa ga zaradi prostorske nezmožnosti in pomanjkljive opreme ne moremo izvajati tako, kot bi ga po teoretičnem znanju in praktičnih izkušnjah lahko. Prav tako so se v preteklih mesecih vrstili obiski predstavnikov nevladnih organizacij, delujočih v Kambodži. Izkazan je bil velik interes za sodelovanje pri projektu, predvsem v smislu pošiljanja predstavnikov tako nevladnih organizacij kot prebivalcev s področij, na katerih delujejo, na izobraževanje.

1.4 Ciljni trgi in projekcije

Organizirali bomo čebelarstvo tako da bomo ustanavljali čebelarstva in jih vključevali v zvezo znotraj katere bo delovala tudi šola. Tako bomo prisotni v nekaj letih na področju celotne Kambodže. Na terenu v obliki predstavitvenih delavnic, v sami šoli pa se bo poleg teoretičnega dela izobraževanja izvajalo tudi praktično usposabljanje.

Nase ciljne skupine so:

- zainteresirani prebivalci,
- zainteresirani posamezniki-podjetniki, ki vidijo v čebelarstvu možnost zaslužka,
- lovci na čebele,
- javne ustanove – šole, univerze,
- državna uprava – ministrstvo za kmetijstvo.

1.5 Konkurenčne prednosti

Nase glavne konkurenčne prednosti so predvsem deficitarno uporabno znanje, podkrepljeno s konkretnim raziskovalnim delom preteklih treh let. S svojim znanjem lahko zagotovimo celovito ponudbo.

1.6 Ekonomika, dobičkonosnost in možnost preživetja projekta

Načrtovani projekt je neprofitno usmerjen, čeprav si bomo v nekaj letih zagotovili neodvisnost od zunanjih virov financiranja. S pravilnim delom s čebelami, pridelavo medu in ostalimi pridobitnimi dejavnostmi bomo pokrivali tekoče stroške šole. Aktivnosti izobraževanja na šoli bodo potekale na dveh nivojih: teoretičnem in praktičnem. Praktični del zajema popoln čebelarški obrat, kjer bodo učenci izvajali vsa čebelarstva opravila.

1.7 Management team

Do sedaj v Kambodži ni obstajalo organizirano čebelarjenje, zato moramo postaviti organizacijo v smislu čebelarske zveze in klubov. S statutom zveze in klubov pa je določena tudi vsa kadrovska struktura.

Zvezo bi naj vodil v začetku Tomaž Oštir, neposredno pa bi mu bila podrejena tudi šola.

1.8 Pridobivanje finančnih sredstev

Namen poslovnega načrta je pridobitev prvih sredstev s strani ROTARY KLUBOV SLOVENIJE in s slednjim izgraditi objekt šole ter ga minimalno opremiti za začetek opravljanja dejavnosti. S to potezo bi šolo lahko poimenovali Slovenska šola čebelarjenja in samemu projektu lahko dodali ime Slovenski projekt, kar dejansko glede na izvor znanja in izkušenj od samega začetka tudi je.

1.9 Vrednost projekta

Vrednost celotnega projekta je v tem trenutku težko oceniti. Gre za prenos slovenskega znanja na tuj trg s pomočjo šole. Vpliv projekta in vrednost pa se bo pokazala šele v nekaj letih, ko bi naj izučili prvih 100 učencev.

Po naši oceni stroškov za izgradnjo šole, postavitve organizacije, izobraževanja skrbnikov šole v času monsuma in zagon čebelarskega obrata je projekt v tem trenutku vreden cca 20.000 €.

Trenutno je cena medu na Kamboškem tržišču dosega 15\$ na kg, veliko medu, ki se pojavlja na trgu, je ponarejenega ali uvoženega s Tajske ali iz Vietnama (primerjava: plača učitelja ali policista je cca. 40\$ mesečno). Pridelave medu v Kambodži trenutno ni (prvih 100 kg medu je bilo pridelanih leta 2006 v našem testnem čebelnjaku v Pursatu).

Število avtohtonih čebel zaradi nekontroliranega uničevanja upada, površina pragozda se enormno zmanjšuje, le-ta pa nudi dom številnim kolonijam čebel. Uporaba pesticidov je v porastu, kar še dodatno znižuje število avtohtonih vrst čebel, posledica bo opazna v kmetijstvu, čebele so namreč pomemben opraševalec kmetijskih kultur. Za primerjavo naj

navedem, kaj se trenutno dogaja v Ameriki zaradi izginotja do 70% čebel v posameznih zveznih državah. Izgube zaradi oprave so ocenjene na okvirno 14 milijard USA \$. Lahko rečemo, da so vsa ostala naša pričakovanja zanemarljiva v primerjavi s vrednostjo oprave.

2 ČEBELARSKA ŠOLA, MODEL ČEBELARSKO USMERJENE KMETIJE, PROIZVODI/STORITVE

2.1 Pravno organizacijska oblika

V začetku bomo delovali kot eden od projektov nevladne organizacije Sustainable of Cambodia. Slednja podpira projekt že od samega začetka septembra 2005. S širitvijo dejavnosti projekta pa v naslednjih dveh letih zaradi prepoznavnosti in lažjega dela načrtujemo ustanovitev samostojne organizacije – čebelarke zveze. Sedež organizacije pa bo postala Slovenska čebelarska šola.

2.2 Ustanovitelji organizacije

Dejavnost se trenutno izvaja kot projekt nevladne organizacije. Takšnega nameravamo tudi ohraniti. Ustanovitelj projekta je nevladna organizacija Sustainable of Cambodia, delo pa temelji na slovenskem znanju in slovenski čebelarski praksi.

2.3 Datum registracije

2.4 Sedež Organizacije

Sustainable Cambodia, Inc. je neprofitna organizacija.

1110 NE Third Street, Gainesville, Alachua County, Florida.

Director / President / CEO	Richard R. Allen
Director of International Affairs / Executive VP	Bruce A. Lasky
Director / Vice President	David Pred
Director / Secretary / Treasurer	Susan J. Mastin

2.5 Izobraževalni program šole

Izvajali bomo dejavnost teoretičnega in praktičnega izobraževanja na področjih:

- biologija čebel, nega čebeljih družin, paše
- tehnologija čebelarjenja z *Apis cerano* in *Apis mellifero*,
- izdelava čebeljih proizvodov, kakovost, marketing,
- podjetniško svetovanje (kako oblikovati manjše čebelarstvo),
- izvajanje praktičnega usposabljanja dela s čebelami,
- vzdrževanje stikov z novo nastalimi čebelarji in svetovanje,
- priprava in izvedba dodatnih strokovnih izobraževanj, zanimivih predavanj iz ostalih kmetijskih dejavnosti, vezanih na čebele.

Poleg izobraževanja bomo v okviru šole in osebja izvajali še aktivnosti, s katerimi bomo osveževali praktični del izobraževanja:

- z raziskovalnim delom bomo poskušali storiti kar največ na področju razvoja čebelarstva na državnem nivoju,
- poskrbeli bomo dostopnost informacij širšem krogu,
- zavzemali se bomo za zaščito avtohtonih vrst čebel in jih pomagali ohraniti v naravnem okolju,
- organizacijsko bomo poskušali povezati vse aktivnosti na področju čebelarstva na nivoju države,
- tesno sodelovali z ministrstvom za kmetijstvo in šolstvo.

2.5.1 Poslanstvo

Želimo ustanoviti in umestiti čebelarstvo v Kambodži. Osnovne naloge šole bodo približati čebele prebivalcem Kambodže, poudariti pomembnost čebel za kmetijstvo in poiskati pot sožitja med čebelo in človekom, v smislu ohranjanja čebel in ustvarjanju obojestranske koristi. Želimo poiskati primerno tehnologijo čebelarjenja, ustrezno naravnim danostim ekosistema.

2.6 MODEL ČEBELARSKO USMERJENE KMETIJE

Problem, s katerim se srečujem v Kambodži od začetka dela s čebelami, sta vir medicīne in včasih tudi cvetnega prahu. Medicīna in cvetni prah sta bistvenega pomena za preživetje čebelje družine. V Kambodži je hrane za čebele v naravi dovolj skozi vse leto, vendar so količine omejene. Eden od bistvenih razlogov za omenjeno stanje je tudi način kmetovanja po celotni deželi. Imamo ogromne površine riževih polj, ki pa se po deževni dobi spremene v puščavo ali pa v pašnik za krave, bivole ali koze. V Kambodži ni travnikov, kakršne poznamo pri nas. Sicer tudi pri nas težko rečemo, da imamo od travnikov ekonomsko pomembno korist za čebele, so pa v obdobjih, ko ni obilne gozdne paše, pomemben vir peloda in medicīne, s katerima čebele zadovoljijo tekočo potrebo po hrani. V Kambodži so travnate površine v 99% prepuščene prosto pasočim se kravam. Te pa onemogočijo kakršno koli obilno cvetenje travnih površin. Travnate površine so pri nas sestavljene iz spektra različnih cvetočih rastlin. S košnjo onemogočimo najmočnejšim rastlinam, da prevladajo nad šibkejšimi. Enako velja tudi za nadzorovano pašo na pasnih površinah. Kaj se zgodi, če pri nas nekaj let travnikov ne kosimo ali na zapuščenih pašnikih. Prevladajo močnejše rastline, plevel, ki ima veliko manjšo vrednost za čebele, saj običajno zacveti le enkrat na leto in še ti cvetovi so pogosto neuporabni za čebele. Lahko rečemo, da človek v tem primeru, ko poskuša na travnatih površinah pridelati kar najkvalitetnejšo hrano za živino, nehote poskrbi tudi za obstoj različnih rastlin, pomembnih za čebele (različne detelje, regrat in ostale travniške cvetice). Podobni primeri so industrijska pridelava oljne repice, sončnic, ajde, nasadi sadnih dreves itd. Površine, ki so v Kambodži v rokah človeka, čebelam nudijo zelo malo. Deževni gozd so skrčili na komaj 27 % površine in ga bodo navkljub vsem zaščitnim ukrepom države v naslednjih letih verjetno povsem izsekali. Na posekah deževnega pragozda nastajajo različni nasadi sadnih in industrijskih dreves. Ali bodo ti nasadi nudili dovolj hrane za obstoj čebel, pa je v veliki meri odvisno od ljudi, ki bodo upravljali z njimi. Za določena sadna drevesa so čebele nujne, nekatere vrste pa so za čebele neuporabne. Kako jih ohraniti, poskrbeti, da bodo v pravem trenutku na pravem mestu. V Sloveniji se na dvesto prebivalcev eden ukvarja s čebelami in 60% države pokrivajo gozdovi. Za čebele se ni bati. Povsem drug primer so Amerika, Nova Zelandija in številne druge države. V slednjih so sadjarji odvisni od čebelarjev, torej so v času cvetenja njihovih sadnih dreves prisiljeni "najeti čebele" in čebelarju plačati za opravljeno delo. Še enkrat lahko navedem škodo cca. 14 milijard \$ zaradi izginotja čebel v Ameriki. Kambodža bo v prihodnosti po načinu pridelave hrane veliko bolj podobna Ameriki kot pa Sloveniji. In tu naše trenutno delo dobi pravo vrednost.

2.6.1 Raznolikost zasajenih kultur

Na našem modelu čebelarstvo usmerjene kmetije nameravamo praktično usposabljeni posameznike, zainteresirane za delo s čebelami. Če hočemo biti v tem uspešni, moramo najprej poskrbeti, da bodo na naši kmetiji čebele lahko preživele vse leto (ob minimalnih stroških hranjenja v brezpašni sezoni). Bližina deževnega gozda sicer zagotavlja vir hrane, vendar zaenkrat še premalo vemo, v kolikšni meri zadostuje, pa tudi sicer mora model v praksi delovati brez deževnega gozda. Zakaj? Ker je redkost in v večini primerov težko dostopen. Na modelu kmetije bomo poskušali praktično ponazoriti, kako z raznolikostjo kultur v določenih obdobjih za določeno število čebeljih kolonij zagotovimo kar največ hrane in s tem zmanjšamo stroške hranjenja, ki je potrebno v obdobju, ko v naravi s selitvijo čebel ne moremo zagotoviti ustrezne paše. Seveda se zavedamo, da saditi in sejati za čebele ustrezne kulture brez ekonomskega efekta samih kultur ni sprejemljiva ideja. Model kmetije mora ekonomsko preživeti brez čebel, vse kar pridelajo čebele bo zgolj nagrada za delo s čebelami. V našem primeru kapital, s katerim se bodo financirale osnovne dejavnosti čebelarstva šole. V preteklem letu smo poskusno posejali cca. 0,5 ha zemlje s sončnicami. Poskus je bil uspešen, kajti v času cvetenja so bile nase sončnice polne vseh obstoječih vrst čebel. Letos imamo namen posejati vsaj hektar sončnic, hektar facelije in hektar sezama. Poskusno bomo sejali postopoma skozi vse leto. Namen je ugotoviti, katero obdobje je za katero rastlino najbolj ugodno, tudi z vidika medenja. Predvsem nas zanima, katere rastline bodo najbolj uspešno cvetele in zagotovile medicino v času deževne dobe. Za sončnična semena imamo zagotovljen odkup tajskega podjetja. Detelja in facelija bosta odlično dopolnilo prehrani bližnji manjši kravji farmi, oziroma v krogu kolobarjenja naravno gnojilo.

2.6.2 Načrtovane setvene kulture

V preteklem mesecu smo vzorce zemlje poslali na analizo slovenskemu kmetijskemu inštitutu z namenom, da nam svetuje, za katere rastline je struktura tal najbolj primerna. Pri sejanju enosezonskih kultur nameravamo upoštevati enostavna pravila kolobarjenja.

Po dosedanjih analizah tržišča so za nas najbolj zanimive naslednje kulture:

- sezam
- sončnice
- detelja
- facelija
- oljna repica

Detelja in facelija predvsem kot gnojilo za zemljo in dopnilo za čebele. Oljna repica je zanimiva iz več zornih kotov.

2.6.3 Proizvodi čebelarstvo usmerjene kmetije

V ožjem smislu se bo na lokaciji kmetije in šole izvajala dejavnost manjšega čebelarskega obrata 100 – 200 delovnih družin. Z omenjenim številom družin bomo poskušali s pravilno selitveno potjo in ustrezno tehnologijo pridelati optimalne količine čebeljih pridelkov.

Kot so:

- med,
- cvetni prah,
- propolis,
- matični mleček.

Hkrati pa kot začetniki dejavnosti v državi poskušali z lasnim delom zagotoviti vse produkte, ki jih zajema čebelarstvo panoga (tako tehnologija čebelarjenja z apis melifero kot apis cerano):

- izdelava panjev,
- vzreja in prodaja čebeljih družin,
- vzreja in prodaja matic,
- izdelava satnih osnov,
- izdelava zaščitne opreme in
- ostalega orodja in opreme.

Število čebeljih družin bo odvisno od razmer na tržišču. S sredstvi od prodaje nameravamo vzdrževati in dopolnjevati aktivnosti šole, tudi takšne, kjer končni rezultat ne bo prodajni produkt. Predvsem dejavnosti vezane na osveščanje prebivalcev o pomembnosti čebel in zaščiti avtohtonih vrst čebel.

2.4 Pomen kmetije in dejavnosti za okoliške vasi

Zastavljena kmetija bo delovala kot pilotski projekt iskanja novih možnosti prihodkov za območje okoliških vasi. Krovna organizacija Sustainable of Cambodia se povezuje s tajskimi proizvajalci olja z namenom promoviranja pridelave industrijskih kultur na posekanih predelih. Projekt sončnice je eden od zanimivejših. V Kambodži nihče ne seje sončnic, prodajajo pa pražena semena, kot pri nas čips, uvožena iz Kitajske. Območje Khamron je eno od najrevnejših predelov Kambodže. Vaščani sicer imajo v posesti kar nekaj zemlje, vendar s slednjo zaradi finančne nezmožnosti niso v stanju ničesar narediti. Zamišlja organizacije Sustainable of Cambodia je omogočiti vaščanom, da začnejo obdelovati zemljo. Kaj to pomeni v praksi. Zanimanim posodijo denar, da obdelajo zemljo – jo preorjejo, jim omogočiti dostop do semena in organizirati odkup posejane kulture. Po odkupu pridelkov kmetje posojilo vrnejo. Pomen tovrstne aktivnosti je večstranski. Zemlja, ki je trenutno poraščena s plevelom ali bambusom, bo obdelana, s tem bo zmanjšana erozija in možnost požarov. Vaščani bodo prišli do določenih finančnih sredstev in tako ilegalna sečnja deževnega gozda in prav tako prepovedan lov ne bosta več tako nujna za njihovo preživetje.

Našo (čebelarstvo) korist od razvoja okoliških kmetij bodo pobrale čebele.

3 TRŽNE RAZISKAVE IN ANALIZA

3.1 Analiza ciljnih skupin

Uporabniki šole bojo javne institucije, pravne in fizične osebe:

- posamezniki,
- podjetja in samostojni podjetniki,
- javne ustanove,
- združenja in društva.

3.2 Opis ciljnega trga

Dejavnost ni vezana le na delovanje na področju province Pursat ampak na celotno Kambodžo.

Tržne možnosti smo preučili tudi z uporabo SWOT analize, v okviru katere smo izdelali analizo notranjega in zunanjega okolja. Gre za analizo prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in groženj (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Rezultati analize so prikazani v nadaljevanju.

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Izkušnje (lokalne in globalne) • Tržišče nas že pozna • Povezani s podobnimi institucijami v SLO in svetu • Neprofitno usmerjeni • Odprti do strank • Zavedamo se kje so pomankljivosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Pobudniki projekta • Neuveljavljenost v poslovnem prostoru • Spremenljive razmere na tržišču
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Veliko potencialnih strank • Tržišče popolnoma odprto • Naklonjenost sorodnih institucij po svetu 	<ul style="list-style-type: none"> • Predatorji • Nepredvidljivost naravnih virov • Požari • Škropljenje z nepreverjenimi sredstvi

3.3 Analiza konkurence

Konkurence zaenkrat ni. Smo začetniki te dejavnosti v Kambodži. Zavedamo se, da smo jo s svojim dosedanjim delom, objavami na TV in po časopisih ustvarili sami. Ministrstvo za kmetijstvo je v minulem letu že organiziralo prvo delavnico s tega področja, na kateri so bile predstavljene vse aktivnosti v državi na tem področju. Dejavnosti nabiralcev medu nam niso konkurenca, kajti zavedamo se, kaj pomeni dolgoročno tak odnos do čebel, kot ga imajo. Vendar bo odnos do vseh, ki se kakorkoli ukvarjajo s čebelami v Kambodži enak v smislu zagotavljanja medsebojne pomoči, izmenjave informacij in znanj.

3.4 Napoved prodaje

Prodajo je težko napovedati kljub temu, da je zanimanje za izobraževanje veliko. Največji odziv pričakujemo med najrevnejšimi prebivalci, od katerih pa kot od udeležencev v izobraževalnem programu v začetku ne bo prihodkov. Prvi prihodki so planirani po prvem letu delovanja šole, ko bodo vidni prvi oprijemljivi rezultati čebelarsko usmerjene kmetije, oziroma po sprejemu doniranih 50 - 100 kolonij melifere s strani slovenskih čebelarjev.

V prihodnjem letu ne pričakujemo pomembnejših lastnih prihodkov. Na kmetiji poleg poskusnih setev nameravamo operirati z dvajsetimi kolonijami cerane in s selitvijo slednjih na kavčukovce. Februarja pričakujemo cca 5 kg medu na delovno družino. Ostale aktivnosti so v fazi priprave za naslednje leto. Pričakovana izobraževanja, ki bodo potekala, bodo pokrivala lastne stroške. Ostali programi bodo v pripravi in resnejše rezultate pričakujemo v naslednjih dveh ali treh letih. Dejstvo je, da še vedno premalo poznamo naravne razmere na načrtovanem območju. Zasaditi na primer 10 ha s sončnicami in napovedati količino pridelka

je težko, če ne nemogoče. Za vsako kulturo rabimo vsaj dve testni leti, da na manjših površinah spoznamo potencialne težave in se pripravimo nanje. S tem bo tveganje manjše in tudi zaupanje med ljudmi večje. Dejansko je težko zanesljivo napovedati, kaj in koliko bomo pridelali, prodaja pa nasprotno z evropskimi razmerami ni vprašljiva. Kambodža je 14 milijonsko tržišče, na katerem zaradi nezmožnosti zapolnitve slednjega z lastnimi proizvodi vladajo sosednje države. Kljub izredno nizkemu standardu so cene visoke, določeni izdelki, na primer med, se prodajajo po višjih cenah kot trenutno v Sloveniji.

Predvidevamo, da bomo lahko v Kambodži kar nekaj let brez težav prodajali celotno količino medu in izdelkov.

4 NAČRT TRŽENJA ZNANJA IN PRODUKTOV (MARKETINŠKI NAČRT)

4.1 Celotna marketinška strategija

Strategija trženja znanja temelji na tesnem sodelovanju z ministrstvom za kmetijstvo in ribištvo in fakulteto za kmetijstvo

4.2 Določanje cen izobraževanja

V osnovi je šola namenjena revnim prebivalcem Kambodže. Torej nase vodilo je omogočiti dostop do znanja vsem, ki si ga želijo. Kako to praktično izpeljat in preživeti? Za vodilo smo si vzeli model Peter Pavel Glavarja, ki je poučeval čebelarstvo v Sloveniji. Uka željni so prihajali na njegovo kmetijo, kjer jim je skozi praktično delo na kmetiji razlagal osnove čebelarjenja. Priprave zahtevajo niz drobnih enostavnih opravil (izdelavo panjev, satnih okvirjev, pripravo stojišča, čiščenje starih satov in dodajanje novih satnih osnov, točenje medu, rutinski posegi v čebeljo družino, selitve družin...) in pri vseh teh opravilih je pogosto potrebno v kratkem času veliko rok, sicer opravila poberejo čebelarju preveč časa. Hkrati pa mora vsak bodoči čebelar osvojiti te drobne spretnosti, sicer ga stanejo kar nekaj denarja. Osnovna ideja je, da učenci skozi osvajanje znanja pri opravljanju drobnih pripravljalnih del opravijo določeno količino dela za šolo, dejansko si s svojim delom pokrijejo stroške izobraževanja in če so pridni ter vestni za nagrado ob zaključku izobraževanja prejmejo panj ali dva s čebelami.

Udeleženci izobraževanja, ki jih na izobraževanje pošlje ministrstvo ali fakulteta (oz. druge inštitucije) pa plačajo ekonomsko ceno, s katero se pokrijejo stroški predavanj in bivanja na kmetiji. Čebele in ostala oprema se bo lahko kupila tudi v šoli.

4.3 Prodajna politika

Prodajna politika znanja temelji na močnem interesu posameznikov ter inštitucij, čebelji produkti pa so kljub uvozu tujega medu močno iskani.

4.4 Politika poprodajnih storitev

Pri teh storitvah je zelo pomembno vzdrževanje stikov z bivšimi učenci. Tako bomo vsem, ki bodo pri nas pridobili osnovno znanje na razpolago za dodatna izobraževanja in nasvete. Zavedamo se, povratnih informacij o izkušnjah, težavah in uspehih učencev. Projekt je zastavljen na dolgi rok, ravno zaradi vseh nepredvidljivih težav, ki nam jih bo pripravila narava. Šele leta praktičnih izkušenj bodo omogočila resnično varno in dobičkonosno delo s čebelami.

4.5 Oglaševanje in promocija

Investicij v oglaševanje in promocijo vsaj se nekaj let ne bomo rabili. Projekt čebele je v Kambodži tako nov, da ga časopisi in televizija z veseljem objavljajo kot zanimivost. Odmevnost je velika, pogosto pri obisku popolnoma neznanih oddaljenih vasi naletimo na ljudi, ki nas poznajo s televizije. Seveda bodo doseženi rezultati najboljša promocija med ljudmi. Nameravamo pa na otvoritev šole povabiti predstavnike TV postaj, univerz in ministrstva za kmetijstvo ter jih seznaniti s poslanstvom šole.

4.6 Selitve čebel in distribucija izdelkov

Velik del dela s čebelami bo najprej potekal na lokaciji šole, kasneje pa tudi širom po državi, povezan z ugodnimi pasnimi razmerami ob določenem času. Še vedno zbiramo podatke in pripravljamo poti selitve čebel. Za prve selitve bomo poskrbeli z najemom prevoznih sredstev, od vsake selitve pričakujemo ugodne rezultate, ki bodo v prihodnosti omogočile nakup lasnega vozila.

Distribucija izdelkov bo potekala po naprej dogovorjenih poteh. Del distribucije bo vezan na večja mesta, do prodajnih mest na tržnicah in naprej znanih kupcev, kot so verige hotelov. Globalno rešitev distribucije pripravljamo skupaj z Sustainable of Cambodia, ki ravno tako intenzivno išče distribucijske poti izdelkov vaščanov.

5 NAČRT, DIZAJN IN RAZVOJ

5.1 Status razvoja in raziskav

Glavna naloga je spremljati dogajanje v čebelji družini skozi vse leto. Rezultate beležiti in na osnovi primerjav s preteklimi sezonami evidentirati nove zaključke. Več različnih lokacij bo vključenih, večja bo vrednost spoznanj. Pri opazovanju je potrebno upoštevati točno določena pravila, vezana na čas, dolžino opazovanja, velikost vzorca. Ta pravila dajo delu določeno tezo in vrednost primerljivo z raziskovalnim delom. Opora pri določanju pravil pri raziskavah nam bo Kmetijski institut RS v Ljubljani, kjer smo dogovorjeni za dolgoročno sodelovanje. Predvsem bodo zanimivi rezultati, doseženi s kranjsko čebelo, ki jo nameravamo vklopiti v projekt takoj, ko bomo na to pripravljeni (cca 1 leto).

5.2 Težave in tveganja

Delujemo na precej neraziskanem območju zato pričakujemo tudi težave. Narava je nepredvidljiva. Pri delu z apis cerana bo stopnja tveganja bistveno manjša kot pri delu z apis melifero. Vendar bodo rezultati, pričakovani od apis melifere, neprimerno večji od apis cerane. Čas je v našem primeru najboljši učitelj. S strokovno podporo, ki jo imamo zagotovljeno s strani slovenskih čebelarjev in Kmetijskega instituta RS v Ljubljani lahko pričakujemo v naslednjih letih hitre odzive in dobre rezultate.

5.3 Izboljšave

Izboljšave v našem primeru pridobivati in ponujati novo pridobljeno znanje. Tako na področju čebel kot kmetijskem področju in področju raziskovalne dejavnosti.

Uspešno delo šole bo zagotavljalo vrsto proizvodov, povezanih s čebeljimi pridelki, delovnimi pripomočki in tehnologijo. V sklopu programa zagotavljanja sredstev za obstoj projekta nameravamo izkoristiti vse možnosti, ki nam jih zagotavlja lokacija objekta in dejavnosti, ki

bodo potekale na lokaciji. Del izboljšav bo usmerjen tudi v dodatna izobraževanja v sadike medonosnih kultur, turizma, izdelave spominkov in uporabne čebelarske opreme.

5.4 Stroški (predračun za izpopolnjevanje in izobraževanje)

Stroški izobraževanja in izpopolnjevanja zajemajo stroške vezane na pridobitev vizuma in letalske karte do Slovenije. Ostale stroške krijejo čebelarji, ki so pripravljeni sprejeti bodoče kamboške čebelarje. V letu 2008 je prihod dveh kamboških čebelarjev v Slovenijo na izpopolnjevanje pri praktičnem delu s čebelami stal cca. 4.000,00 \$.

6 CIKLUS IZVEDBE POSLOVNEGA NAČRTA

6.1 Izvedbeni cikel šole in čebelarsko usmerjene kmetije:

Izvedbeni cikel bo potekal po naslednjih fazah:

I. FAZA (september 2008)

- pridobitev sredstev za izgradnjo šole (v teku)
- priprava programa izobraževanja v kmerskem jeziku; (v teku)
- priprava lokacije, sklenitev pogodbe z lastniki zemljišč; (v teku)
  - priprava načrta za objekt (v izdelavi)
  - izdelava kalkulacij za postavitve in opremo šole
    - izbor in priprave osebja
- pripravljalne aktivnosti vezane na model kmetije (v teku)

II. FAZA (marec 2009)

- postavitve šole in instalacijska dela
  - nabava potrebne opreme
  - otvoritev in začetek aktivnosti
- sočasno potekajo planirane aktivnosti na modelu kmetije

III. FAZA (september 2009)

- razpis šolanja
- kadrovanje in upravljanje šole;
  - evidentiranje aktivnosti;
- objavljanje doseženih rezultatov,
  - izpopolnjevanje izobraževalnega programa – povratne informacije,
- iskanje novih projektov aktualnih na področju čebel, zagotavljanje sredstev za izvedbo,
  - trženje šole, sekundarnih programov, izdelkov.

6.2 Geografska lokacija

Šola se gradi v Khamronu, enem od najmanj razvitih področij province Pursat. Zakaj Khamron? Na območju v radiju 5 km od načrtovane lokacije živi približno 240 družin. Za vse brez izjeme lahko rečemo, da so med najrevnejšimi v državi. 90 % odstotkov prihodkov družin je pridobljenih na ilegalen način, kar pomeni s sekanjem zaščitenih dreves in prepovedanim lovom na divje živali.

Objekt bo postavljen le 500 metrov od deževnega gozda. Upamo, da bomo s svojim delovanjem na tem področju miselnost in aktivnosti prebivalcev tega območja obrnili v prid deževnega gozda. Lokacija je postavljena v neposredno bližino turistično zanimive točke ob reki. Tu vidim priložnost pri prodaji produktov in konec koncev bo tudi sama šola s kmetijo za prebivalce Kambodže vsaj še nekaj časa velika turistična zanimivost! Dodatna možnost prihodkov za šolo.

6.3 Zgradbe in oprema

Za opravljanje dejavnosti potrebujemo objekt in opremo za slednjega. Za cilj smo si postavili postaviti zelo preprost, a učinkovit objekt, ki bo okolju primeren. Objekt bo grajen v tradicionalnem kamboškem stilu. Oprema bo za začetek samo najosnovnejša, vendar zadostna, da omogoči nazorno predstavitev teorije in prakse.

OSNOVNA SREDSTVA			v €	v \$ USA	
ZGRADBE			6250	9000	65%
OPREMA učilnica			1597.2	2300	17%
OPREMA delavnica			1740.3	2506	18%
SKUPAJ OSNOVNA SREDSTVA:			9587.4	13806	100%

6.4 Strategija in plan

Želimo čimprej začeti s šolanjem novih čebelarjev in širitvijo čebeljih družin. Z leti želimo nadgraditi svoje znanje, programe in opremo. V naslednjih petih letih želimo v sodelovanju s Fakulteto za kmetijstvo in ribištvo pripraviti nadaljnji razvoj šole znotraj katerega bi bil tudi mali znanstveni laboratorij za preučevanje čebel.

6.5 Načrt kadrovanja

Pri svojem delovanju načrtujemo tudi zaposlovanje ljudi. V prvi fazi bo šola direktno obremenjena z vodjem šole in dvema čebelarjema, ki bosta skrbela za čebele, še posebej v času monsuma. Ostal strokovni kader bomo zagotavljali z prihodom slovenskih čebelarjev. Druge zaposlitve bodo odvisne od obsega dela in realizacije prihodkov. Pričakujemo, da bo v letu ali dveh potrebno zaposliti tudi organizatorja/administratorja, ki bo skrbel za šolo in ostale administrativno-tehnične podrobnosti.

Za potrebe administracije/računovodstva se bodo koristili servisi drugih organizacij oz. servisi, ki so dostopni na tržišču.

6.6 Načrt nabave

Načrtovana nabava osnovnih sredstev bo izpeljana do marca 2009 po zbranih predračunih.

6.7 Načrt logistike

V začetku bodo čebele locirane na več lokacij v bližini šole. Za uspešno čebelarjenje pa bo potrebno čebele seliti iz ene lokacije na drugo. Po potrebi bomo najeli manjše tovorne avtomobile. Uspešne selitve pa nam bodo v prihodnosti zagotovile zadosti sredstev za nakup lastnega manjšega tovornega vozila.

6.8 Pravne zahteve, dovoljenja in vprašanja okolja

Dejavnost bomo izvajali v skladu z veljavno Kamboško zakonodajo. S pridobitvijo soglasja s strani predstavnika ministrstva za kmetijstvo v Pursatu po dosedanjih razgovorih sodeč ne bo težav, še več, naši načrti so dobrodošli.

Vsi posegi v okolje bojo za okolje neobremenjujoči. Model manjšega čebelarstva bo postavljen na površinah golosekov. Ti so trenutno zaraščeni s plevelom in bambusom. V

sušni dobi jih pogosto se dodatno opustošijo požari, kar še dodatno pripomore k eroziji. S kulturami, ki jih nameravamo zasaditi (sejati) na te površine bomo ustvarili plast travnate ruše, ki bo pripomogla k ohranjanju kvalitetne plasti zemlje. Naš model šole bo ekološko usmerjen, kar pomeni, da na širšem področju šole ne bomo uporabljali kemičnih sredstev, ne gnojil ali škropiv.

7 MANAGEMENT, ORGANIZACIJA POSLOVANJA IN LASTNIŠTVO

7.1 Organizacija in ključno vodilno osebje

V prvih dveh letih delovanja bosta v okviru šole in kmetije dva redno zaposlena čebelarja. Za nas bosta opravljala osnovna dela, povezana s čebelami in setvami planiranih kultur ter urejanjem okolice. Dela, ki ne bodo direktno vezana s čebelarskim delom kmetije, se bodo financirala iz drugih predvidenih virov.

Odgovorni manager v začetku ne bo breme šole. Njegova funkcija bo upravljanje in nadzorovanje planiranih aktivnosti na šoli po predvidenem načrtu.

V okviru strokovnih predavanj, ki jih nameravamo organizirati s pomočjo zunanjih strokovnjakov z različnih področij bomo iskali sredstva iz drugih virov, kot so sponzorstva različnih organizacij.

Predavanja, vezana tako na teoretični kot praktični del čebelarjenja, se bodo izvajala s pomočjo kadrov, ki smo jih osnovno usposobili v preteklih letih. V primeru zunanjih predavateljev, ki ne govorijo kmersko, bo potrebno predavanja simultano prevajati.

7.2 Profesionalni svetovalci in storitve

Po predstavitvi projekta Julija 2007 v Sloveniji PRO (priznani rejski organizaciji), Kmetijskemu inštitutu Slovenije, Čebelarski zvezi Slovenije in številnim društvom ter posameznikom po Sloveniji lahko povemo, da je zamisel naletela na zeleni odziv. Nedvomno lahko pričakujemo strokovno podporo s strani slovenskih čebelarjev in organizacij, ki delajo na temu področju. Prav tako se povezujemo s čebelarji na Novi Zelandiji. Zaenkrat vse dejavnosti svetovanja in usmerjanja projekta opravlja Tomaž Oštir kot prostovoljno neplačano delo.

7.3 Drugi investitorji

S pridobljenimi sredstvi s strani ROTARY organizacije nameravamo postaviti in v osnovi opremiti šolo. Poslovni načrt postavitve šole obdeluje čas dokler se šola ne bo financirala sama.

8 EKONOMIKA POSLOVANJA IN FINANČNI NAČRT

8.1 Vrednost investicije v osnovna sredstva

SREDSTVA	nabavna vrednost potrebne		
	naložbe		v %
OSNOVNA SREDSTVA	v €	v \$ USA	
ZGRADBE	6250	9000	65%
šola lesena stavba 8 X 15	4861.11	7000	51%
el. generator + inštalacije	694.444	1000	7%
vodna črpalka + inštalacije	694.444	1000	7%
OPREMA učilnica	1597.2	2300	17%
računalnik + oprema	694.444	1000	7%
projektor	208.333	300	2%
stoli + mize	347.222	500	4%
ostalo	347.222	500	4%
OPREMA delavnica	1740.3	2506	18%
manjša krožna žaga + miza	138.889	200	1%
vbodna žaga	45.1389	65	0.5%
brusilka za les	54.1667	78	0.6%
vrtalnik	61.8056	89	0.6%
ročni el. skobelnik	63.8889	92	0.7%
drobno pomožno orodje (kladiva, klešče....)	138.889	200	1%
delovna miza	34.7222	50	0.4%
primež	22.2222	32	0.2%
ostalo	138.889	200	1.5%
prevozno sredstvo (motor)	1041.67	1500	10.9%

SKUPAJ OSNOVNA SREDSTVA:	9587.5	13806	100%
---------------------------------	---------------	--------------	-------------

8.2 Fiksni, variabilni in polvariabilni stroški

Stroške sem razporedil na:

- **fiksne stroške**, ki so nespremenljivi glede na obseg prodaje,
- **variabilne stroške**, ki se spreminjajo z obsegom dela (materialni stroški, stroški goriva in potnih stroški) ter
- **polvariabilne stroške**, katerih del je fiksni, del pa variabilni (bruto plača zaposlenega delavca/-ke).

Planirani stroški za leto 2008

FIKSNI STROŠKI			
	v \$ USA	v €	v %
Stroški el. en.	300	208.333	3%
Stroški najemnine	120	83.3333	1%
Stroški knjigovodskih storitev		0	0%
Drugi stroški storitev		0	0%
Drugi stroški poslovanja		0	0%
Bančne storitve (vodenje TRR, plačilne kartice)		0	0%
Amortizacija	300	208.333	3%
SKUPAJ FIKSNI STROŠKI	720	500	8%
VARIABILNI STROŠKI			
Stroški osnovnega materiala	100	69.444	1%
Pomožni material	100	69.444	1%
Drobni inventar	100	69.444	1%
Dnevnice in drugi str. del. sile	200	138.888	2%
Podjemna pogodba, najem delovne sile	300	208.332	3%
Stroški izobraževanja	4000	2777.76	45%
Stroški transporta	700	486.108	8%
Stroški reprezentance	300	208.332	3%
SKUPAJ VARIABILNI STROŠKI	5800	4027.75	65%
POLVARIABILNI STROŠKI			
Bruto osebni dohodki zaposlenih	2400	1666.67	27%
SKUPAJ POLVARIABILNI STROŠKI	2400	1666.67	27%
SKUPAJ LETNI STROŠKI	8920	6194.44	100%

Stroški knjigovodskih storitev, managementa, bančnih storitev in se nekateri drugi stroški poslovanja niso zajeti v prvih dveh letih poslovanja šole, kajti projekt bo še vedno deloval v sklopu Sustainable of Cambodia. 45% stroškov prvega leta predstavlja izobraževanje. Na prvi pogled je to visoka postavka, vendar so vse alternativne možnosti bistveno dražje.

Dejstvo je, da delam s popolnimi začetniki, od katerih pa pričakujem že v naslednjem letu veliko.

Planirani stroški za naslednje leto

FIKSNI STROŠKI			
	v \$ USA	v €	v %
Stroški el. en.	400	277.778	7%
Stroški najemnine	120	83.3333	2%
Stroški knjigovodskih storitev		0	0%
Drugi stroški storitev		0	0%
Drugi stroški poslovanja		0	0%
Bančne storitve (vodenje TRR)		0	0%
Amortizacija	300	208.333	5%
SKUPAJ FIKSNI STROŠKI	820	569.444	15%
VARIABILNI STROŠKI			
Stroški osnovnega materiala	110	76.3884	2%
Pomožni material	110	76.3884	2%
Drobni inventar	110	76.3884	2%
Dnevnice in drugi str. del. sile	220	152.777	4%
Podjemna pogodba, najem delovne sile	330	229.165	6%
Stroški izobraževanja	0	0	0%
Stroški transporta	770	534.719	14%
Stroški reprezentance	330	229.165	6%
SKUPAJ VARIABILNI STROŠKI	1980	1374.99	35%
POLVARIABILNI STROŠKI			
Bruto osebni dohodki zaposlenih	2800	1944.44	50%
SKUPAJ POLVARIABILNI STROŠKI	2800	1944.44	50%
SKUPAJ STROŠKI 2009	5600	3888.89	100%

Planirani stroški za leto 2009 so nižji kot za leto 2008. Nižji so zaradi zmanjšanja stroškov s strani izobraževanja. V primeru doseganja planiranih prihodkov v letu 2008 bodo sredstva za izobraževanje za leto 2009 zagotovljena s strani šole, sicer pa nas bo podprla SC.

8.4 Načrtovani prihodki 2008 – 2009

PRIČAKOVANI PRIHODKI

prodajni program:	leto 2008			leto 2009			leto 2010		
<i>a.) dejavnost kmetije</i>	količina	cena	prihodki	količina	cena	prihodki	količina	cena	prihodki
		(\$)	(\$)		(\$)	(\$)		(\$)	(\$)
med	100	10	1000	200	10	2000	1000	10	10000
cvetni prah			0			0			0
propolis			0			0			0
matični mleček			0			0			0
izdelava panjev	30	5	150	60	5	300	120	5	600
vzreja in prodaja čebeljih družin			0	20	50	1000	40	50	2000
vzreja in prodaja matic			0			0			0
izdelava satnih osnov			0			0			0
zaščitne opreme	10	10	100	20	10	200	30	10	300
ostalega orodja in opreme			0			0			0
semena sončnic			0	5	100	500	5	100	500
ostala semena			0			0			0
sadike			0			0	200	1	200
			0			0			0
skupaj dejavnost kmetije:			1,250.00			4,000.00			13,600.00
<i>b.) turistična dejavnosti</i>									
nočitve			0	100	2	200	200	2	400
gostinske storitve			0	100	2	200	200	2	400
izleti			0	50	20	1000	100	20	2000
			0			0			0
			0			0			0
skupaj dejavnost turizma:			0			1,400.00			2,800.00
<i>c.) dejavnost izobraževanja</i>			0						
predavanja	100	2	200	200	2	400	300	2	600
usposabljanje	20	2	40	40	2	80	60	2	120
skupaj dejavnost izobraževanja:			240			480			720
<i>d.) raziskovalni projekti</i>			0			0			0
			0			0			0
skupaj raziskovalni projekti:			0			0			0
dejavnosti skupaj:			1,490.00			4,480.00			14,320.00

Prihodki so načrtovani z velikimi rezervami. Prihodki raziskovalnih projektov niso zajeti, ker zaenkrat se ni nobene osnove za njihovo planiranje. Tudi v dejavnosti turizma so rezerve. S pravilnim delom na vsakemu od zastavljenih programov je možno iztržiti veliko. V primeru zamikov rokov pričetka izgradnje na kasnejše mesece planirani prihodki ravno tako zapadejo v naslednjo sezono, po Novembru 2008. Deževna doba je namreč primerljiva z zimo pri nas.

8.5 Prag ekonomičnosti projekta

Prag ekonomičnosti mi pokaže kolikšen obseg prodaje (produktivnosti) je potreben, da bom dosegal ničelno točko poslovanja. Glede na izračune dosegam točko ekonomičnosti pri prodaji v višini približno 9000 \$ USA letno. Kar v praksi pomeni, da je treba letno pridelati in prodati okoli 1000 kg medu. Ta številka je pri čebelarjih v Sloveniji dosegljiva že pri 40 družinah čebel, če operiramo s povprečnimi donosi, za uspešnejše čebelarje pa se z manj družinami.

Za isto količino medu pri čebelarjenju z avtohtono apis cerano (povprečni donosi na Sirilanki so okoli 10 kg na družino) pa bi potrebovali okoli 100 družin.

8.6 Število let za doseganje pozitivnega denarnega toka

Po izračunih bomo tretje leto sposobni preživeti brez tuje pomoči in ustvariti prvi dobiček.

8.7 Drugi kazalniki uspešnosti poslovanja

Uspešnost šole se bo izkazovala tudi v vse večjem obisku oz. prijavah na osnovno šolanje ter kasneje na dodatno izobraževanje iz posameznih področij. Kazalnik uspešnosti bo tudi razširitev programov širjenje na druga strokovna področja delovanja in nove zaposlitve.

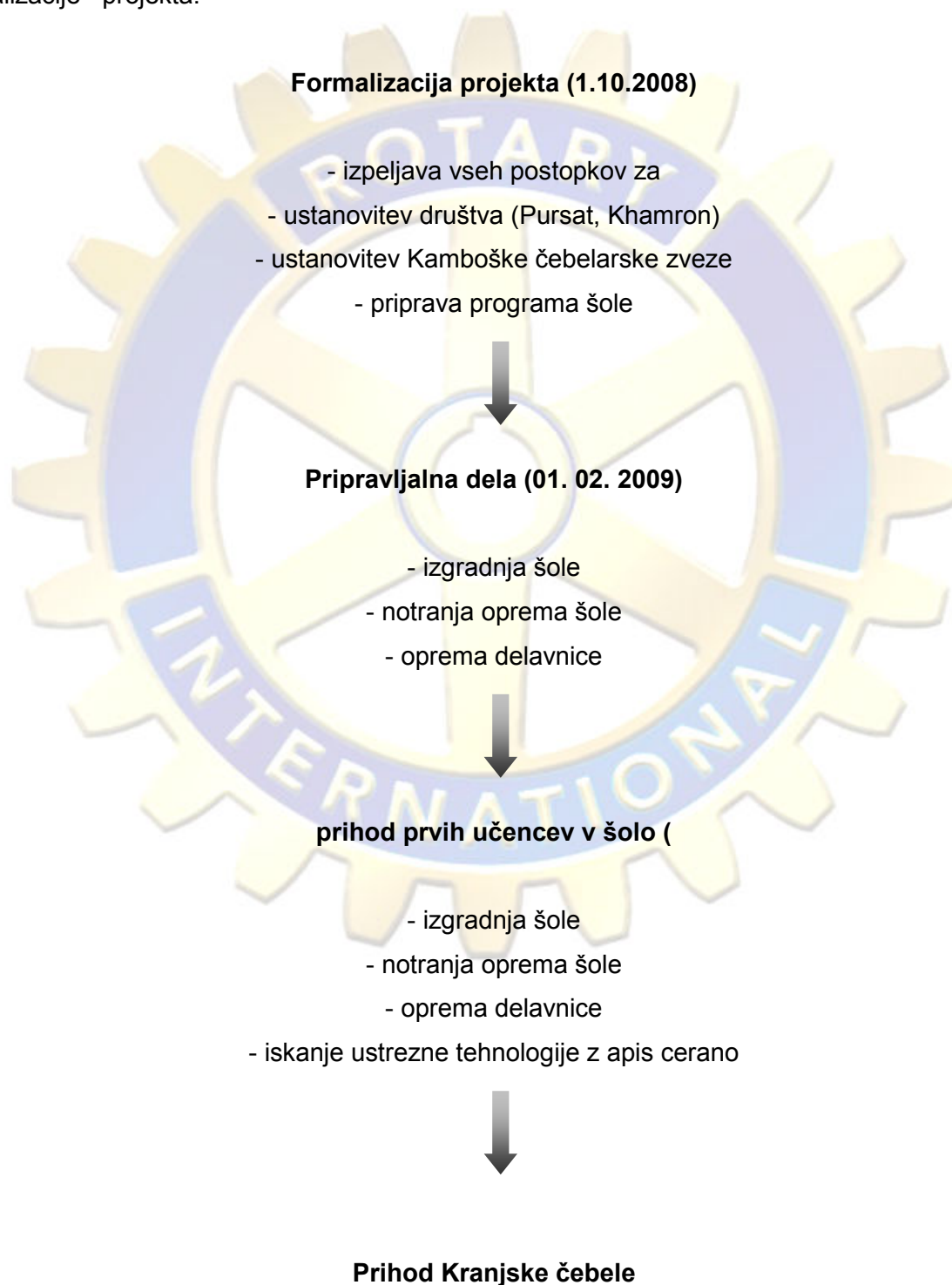
9 KRITIČNA TVEGANJA IN PROBLEMI

Kritična točka projekta bo nastopila po prihodu slovenske čebele. V tem trenutku mora biti čebelar, s katerimi delam že dve leti, dovolj usposobljeni za obvladanje situacije. To pomeni,

da lahko samostojno skrbi za čebele. Za premostitev te kritične točke bomo iz drugih virov pridobili sredstva, s katerimi bomo zagotovili celoletno prisotnost čebelarja - skrbnika, ki bo imel zadostni izkušenj.

10 TERMINSKI PLAN

V terminskem planu smo zajeli temeljne mejnike, ki so kritičnega pomena za uspeh realizacije projekta.

11 PREDVIDENA ZAGOTOVITEV SREDSTEV ZA IZVEDBO PROJEKTA

11.1 Potrebne investicije za zagon projekta

Investicija, potrebna za zagon projekta, je 10.000 evrov za osnovna sredstva in okoli 10.000 evrov za prvi dve leti delovanja. Del sredstev, predvsem v obliki vodilnega osebja in administracije, že imamo zagotovljeno s strani SC.

11.2 Viri finančnih sredstev

Za nemoten začetek izvajanja dejavnosti je treba zagotoviti vire financiranja.

VIRI FINANCIRANJA	VREDNOST v EUR	
LASTNA SREDSTVA	2580	
osnovni kapital	80	
osnovna sredstva (obstoječa, panji, čebele)	2500	
	0	
KREDITI	0	
kreditih domačih bank	0	
kreditih tujih bank	0	
ostali krediti	0	
OSTALA SREDSTVA		
Rotary klub Velenje	20000	
Sustancible of Cambodia (management, administracija)	2000	
ostalo	0	
SKUPAJ	24.580	

Sredstva pridobljena s strani Rotary kluba Velenje bom uporabil izključno za izgradnjo Slovenske šole in za njen uspešen zagon. Ostala sredstva, pridobljena s strani drugih investitorjev, bodo namenjena za postopno izvedbo 5 letnega načrta programa kamboške čebele 2008 -2013.

12 DODATEK

ZAKAJ SLOVENSKA ŠOLA ČEBELARJENJA V KAMBODŽI

V zadnjih treh letih sem imel priložnost delati z različnimi vrstami apis melifere. Tri mesece sem delal z Italijansko cebelo na Novi Zelandiji, v Kambodži imamo tudi Italijansko cebelo, ki pa ni tudi približno podobna Italijanski cebeli, pretemna, večina trotoev je crnih. Zadnje tri mesece imamo tudi družino z matico s Kitajske. Prodali so jo kot mesanico Italijanske, kavkasko in naše kranjske cebele. Na osnovi pogovorov z ljudmi, ki so imeli priložnost delati z omenjenimi vrstami cebel in seveda predvsem lastnih izkušenj s kranjsko cebelo in ostalimi vrstami domnevam, da je naša kranjska cebela med najboljšimi na svetu. Z Nove Zelandije sem prejel nadvse spodbudno pismo g. Dayke, ki stiri leta uspešno čebelari primerjalno s našo kranjsko. Več kot navdušen je nad rezultati, donosi in mirnost sta pravi neprimerljivi z Italijansko cebelo. Eden od učencev ima sorodnike na Kitajskem, po obisku bi je ravno tako prinesel vsposodbudne novice – tudi na Kitajskem je zelo razširjena in šteje za najbolj donosno vrsto cebele. Na Kitajskem so sicer s krizanjem različnih vrst melifere do mesanih vrst, ki jih tudi glede na to kaksen pridelek jih zanima uporabljajo. Po informacijah, ki sem jih dobil od g. Braneta Kozinca, vzrejevalca matic na Zelenici, so matice iz plemenilne postaje na Zelenici potovale že na vse kontinente.

Trenutno imamo za kambodške razmere dobro pasu (december) in družina s Kitajsko matico ima kilo ali dve prednosti pred Tajsko.